

۲۲ آگوست ۲۰۱۲

مجمع عمومی

زبان اصلی: انگلیسی

اجلاس شصت و هفتم

مورد ۷۰ (C) دستورکار موقت*

ترویج و حمایت از حقوق بشر؛ وضعیت های حقوق بشر و گزارش های گزارشگران و نمایندگان ویژه

وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران

گزارش دبیرکل

خلاصه

گزارش حاضر براساس قطعنامه ۶۶/۱۷۵ مجمع عمومی که در آن مجمع از دبیرکل درخواست کرد گزارشی در شصت و هفتمین اجلاس آن تحویل دهد ارائه می گردد. این گزارش الگوها و روندها در وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران را منعکس و اطلاعاتی درباره پیشرفت حاصله در اجرای قطعنامه حاضر، از جمله توصیه ها برای اصلاح اجرای آن ارائه می دهد. مجمع در قطعنامه ۶۶/۱۷۵ خود از دولت جمهوری اسلامی ایران خواست به مسایل اساسی مشخص شده در گزارش پیشین دبیرکل (A/66/361) رسیدگی کند و به تعهدات خود در زمینه حقوق بشر به طور کامل، در قانون و در عمل در رابطه با تعدادی از مسایل به ویژه شناسایی و مشخص شده احترام بگذارد.

مندرجات

اول- مقدمه

دوم - مسایل موضوعی

الف - شکنجه و بی رحمی، رفتار یا مجازات غیرانسانی یا تحقیرآمیز، از جمله شلاق زدن و قطع عضو

ب- مجازات اعدام، از جمله اعدام در ملاعام

ج- اعدام خلافکاران نوجوان

د- حقوق زنان

ه- حقوق اقلیت ها

و- آزادی گردهمایی ها و اجتماعات مسالمت آمیز و آزادی عقیده و بیان

ز- حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

سوم- همکاری با سازوکارهای بین المللی حقوق بشر و دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد

الف- همکاری با نظام معاهده حقوق بشر سازمان ملل متحد

ب- همکاری با رویه های ویژه

ج- همکاری با دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد

چهارم - نتیجه گیری ها و توصیه ها

۱- گزارش حاضر پیرو قطعنامه ۶۶/۱۷۵ مجمع عمومی که در آن از دبیرکل درخواست شد در شصت و هفتمین اجلاس مجمع درباره پیشرفت حاصله در اجرای قطعنامه گزارش دهد ارائه می گردد. این گزارش الگوها و روندها در وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران را منعکس و می کوشد مسایلی را که بر پیشرفت حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اثر می گذارند مشخص کند. این گزارش بر مشاهدات مجموعه های پایش معاهده، رویه های ویژه شورای حقوق بشر، کارگزاری های سازمان ملل متحد و سازمان های غیردولتی بین المللی استوار است. این گزارش همچنین به اطلاعات از رسانه های رسمی دولتی، به خاطر دشواری گردآوری داده های مستقل از درباره وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران، اشاره می کند.

۲- از زمان گزارش قبلی دبیرکل به شورای حقوق بشر (A/HRC/19/82)، موارد نقض حقوق بشر ادامه یافت، به ویژه روزنامه نگاران، فعالان حقوق زنان و مدافعان حقوق بشر را هدف گرفت. نگرانی ها درباره شکنجه، قطع عضو، زدن شلاق، استفاده فزاینده از مجازات اعدام (از جمله در ملاعام و اعدام زندانیان سیاسی)، بازداشت خودسرانه و محاکمات غیرعادلانه، همچنان از سوی سازوکارهای حقوق بشر سازمان ملل متحد مطرح می شود. آزادی بیان و اجتماعات همچنان محدود است، و رهبران مخالف از فوریه ۲۰۱۱ محدود و تحت بازداشت خانگی قرار دارند. تبعیض علیه گروه های اقلیت ادامه یافت و در مواردی به اذیت و آزار رسید.

۳- اما بعضی تحولات مثبت هم وجود داشت از جمله مشارکت جمهوری اسلامی ایران با کمیته حقوق بشر، که سومین گزارش ادواری آن را براساس میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (CCPR/C/IRN/3)، در اکتبر ۲۰۱۱ بررسی کرد، و دیدار هیاتیدر سطح-کاری از دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد (OHCHR) در دسامبر ۲۰۱۱. همچنین، قانون مجازات اسلامی جدید، مصوب ۲۰۱۲ مجلس شورای اسلامی مجازات سنگسار را حذف می کند و دامنه خلاف هایی را که برای آنها می توان مجازات اعدام را علیه نوجوانان به کار برد کاهش می دهد. متأسفانه، دولت جمهوری اسلامی گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران را نپذیرفت، همچنان که وعده خود در زمینه دعوت از دو ماموریت دار رویه های ویژه را پیگیری نکرد.

دوم - مسایل موضوعی

الف - شکنجه و بی رحمی، رفتار یا مجازات غیرانسانی یا تحقیرآمیز، از جمله شلاق زدن و قطع عضو

۴- همچنان که در گزارش آخر دبیرکل به شورای حقوق بشر تاکید شده، تکرار ادعاهای شکنجه در بازداشتگاه ها همچنان مایه نگرانی شدید سازوکارهای حقوق بشر سازمان ملل متحد است. ماموریت داران رویه های ویژه شورای حقوق بشر و مجموعه های معاهده سازمان ملل متحد همچنان درباره گزارش های شکنجه و دیگر رفتار یا مجازات بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ابراز نگرانی می کنند. مسوولان ایران در اظهار نظرها درباره گزارش دبیرکل گفتند قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران استفاده از همه شکل های شکنجه را به منظور گرفتن اعتراف، یا کسب اطلاعات ممنوع می کند و این که قانون مجازات اسلامی و قانون حقوق شهروندان مجازات شکنجه گران را پیش بینی کرده است. (برای اعمال شکنجه، مجازات پیش بینی کرده است.)

۵- مطالعه ای مشترک درباره تجربه های جهانی در رابطه با بازداشت مخفیانه در چارچوب مبارزه با تروریسم، که به وسیله تعدادی از ماموریت داران رویه های ویژه انجام شد (نگاه کنید به A/HRC/19/44) الگویی از بازداشت ممنوع الملاقات زندانیان سیاسی را در بازداشتگاه های مخفی یا غیررسمی شناسایی و مشخص کرد. درباره بخش ۲۰۹ در زندان اوین، که به ویژه زندانیان سیاسی غالباً در آنجا برای مدت های

طولانی، به صورت انفرادی و ممنوع الملاقات زندانی می شوند، نگرانی ها ابراز شد.^۱ گزارشگر ویژه شکنجه در مکاتبات و ارتباطات با مسوولان درباره گزارش های شکنجه و دیگر رفتارهای مجازات بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ابراز نگرانی و تاکید کردند استفاده از زندان طولانی و انفرادی این خطر را افزایش می دهد که اعمال شکنجه و دیگر رفتار یا مجازات بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز کشف نشده و به مبارزه طلبیده نشوند (نگاه کنید به A/HRC/19/61/Add.4). کمیته حقوق بشر درباره گزارش های استفاده گسترده از شکنجه و دیگر رفتار یا مجازات بی رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز در بازداشتگاه ها، به ویژه در قبال افراد متهم به ارتکاب جرایم مربوط به امنیت ملی، نگرانی مشابه ابراز کرد.

۶- گزارشگر ویژه شکنجه، گزارشگر ویژه اعدام های غیرقانونی، شتابزده یا خودسرانه و کارشناس مستقل مسایل اقلیت در ۲۸ فوریه ۲۰۱۲ درباره ادعای شکنجه و متعاقبا مرگ دو فعال عرب اهوازی در زندان به شدت ابراز نگرانی کردند. براساس اطلاعات دریافتی آقای ناصر البوشوکه درافشان، عربی که طبق گزارش ها در ۲۶ ژانویه به وسیله نیروهای امنیتی دستگیر شده بود، در زمان بازداشت خود زیر شکنجه مرد. مرگ او در ۳۰ ژانویه به خانواده اش اطلاع داده شد. آقای محمد الکعبی را نیروهای امنیتی در ۲۱ ژانویه در شوش دستگیر کردند و به بازداشتگاهی بردند که به وسیله وزارت اطلاعات اداره می شد و در آنجا طبق ادعاهای شکنجه کشته شد. مسوولان محلی ظاهرا جسدش را دفن کردند و به خانواده اش هشدار دادند از برگزاری مجالس ختم عمومی خودداری کنند.

۷- اخبار مربوط به قطع عضو و کیفربدنی، از جمله شلاق زدن، که با ماده ۷ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، به علت شدت و سختی فراوان آن، منافات دارد، همچنان گزارش داده می شود. گزارش های مربوط به تحمیل مجازات قصاص همچنان دریافت می شود. در طول دوره تهیه این گزارش، حداقل سه متهم به اسید پاشی به ناپینایی محکوم شدند، و پرونده های آنان منتظر تصویب نهایی رییس قوه قضاییه است. مسوولان ایرانی دولت را در پرونده های قصاص مسوول نمی دانند و تاکید می کنند فقه اسلامی قصاص را حق خصوصی خانواده قربانی به حساب می آورد و اختیار اجرای این مجازات منحصر به درخواست خانواده قربانی بستگی دارد. گزارش هایی درباره افزایش قابل توجه کیفر بدنی، به ویژه در ملاعام وجود دارد. مسوولان به بازدارندگی از جرایم و جایگزین حبس به عنوان توجیه این عمل اشاره می کنند. شخصی متهم به آدم ربایی در ۲۲ می در ملاعام به ۷۴ ضربه شلاق در خوزستان مجازات شد.

ب- مجازات اعدام، از جمله اعدام در ملاعام

۸- مجلس شورای اسلامی در ژانویه ۲۰۱۲ قانون مجازات عمومی اسلامی تجدید نظر شده را تصویب کرد که در حال حاضر در انتظار تصویب نهایی شورای نگهبان و امضای رییس جمهور است. این قانون ظاهرا مجازات سنگسار و جزییات این روش اعدام را حذف می کند اما مجازات اعدام برای جرایم مربوط به امنیت ملی، محاربه (دشمنی علیه خدا)، مفسد فی الارض (فساد در زمین)، قاچاق مواد مخدر، زنا، قصاص (مقابل به مثل) و چند جرم دیگر حدود باقی می ماند. *qisas(retribution in kind)and certain crimes. other hudud* با استقبال از حذف مجازات سنگسار، از این که این قانون تجدید نظر شده در توجه به درخواست های متعدد جامعه بین المللی، به ویژه سازوکارهای حقوق بشر سازمان ملل متحد، برای لغو کامل مجازات اعدام یا محدود کردن تحمیل آن به فقط "جدی ترین جرایم"، به گونه ای که در ماده ۶ (۲) میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تصریح شده کوتاهی کرده، متاسف است. به علاوه، این نگرانی باقی است که حکم مجازات سنگسار هنوز ممکن است بنا به صلاحدید قاضی، مطابق قانون شرع یا فتوا، صادر شود.

۹- دبیرکل نگران است که مجازات اعدام با فراوانی نگران کننده همچنان اعمال شود. وی با نگرانی به اعدام های گزارش شده بیش از ۶۰۰ نفر در ۲۰۱۱، و افزایش اعدام ها در نیمه اول ۲۰۱۲، با گزارش اعدام بیش از ۲۰۰ نفر از ژانویه، اشاره می کند. رویه های ویژه نیز به ابراز هشدار نسبت به تعداد زیاد محکومیت های مرگ صادر شده و افزایش اعدام های انجام شده، بر مبنای اتهاماتی که شامل جدی

^۱ مسوولان ایرانی یادآوری کردند اصلاح نظام مدیریت زندان ها "سوییت های انفرادی" را جایگزین زندان انفرادی کرده که در موارد بسیار نادر از آنها استفاده می شود.

ترین جرایم نیستند، به ویژه اتهام های مربوط به مواد مخدر، ادامه می دهند. مسوولان در ۲۳ می اعدام ۱۴ نفر را برای جرایم مربوط به مواد مخدر در تهران گزارش دادند. گزارشگری ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران، گزارشگر ویژه اعدام های غیرقانونی، شتابزده یا خودسرانه، و گزارشگر ویژه شکنجه در ۲۸ ژوئن علنا اعدام ها در جمهوری اسلامی ایران را محکوم کردند و گفتند حداقل ۱۴۰ اعدام، شامل ۲۵ مورد اعدام علنی، از شروع سال ۲۰۱۲ انجام شده، در حالی که بعضی منابع این رقم را تا ۲۲۰ نفر می دانند. گزارشگری ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران در گزارش خود به شورای حقوق بشر درباره اعدام های اشخاص متهم به جرایم مرتبط با مواد مخدر ابراز نگرانی کردند و اعدام ۶۰۰ نفر را در ۲۰۱۱ گزارش دادند که اکثریت آنان برای جرایم مربوط به مواد مخدر بود (نگاه کنید به A/HRC/19/66). درباره اقدامات حمایتی در محاکمات، از جمله دسترسی محکوم شدگان (convicts) به وکلا و خانواده های خود، نیز نگرانی هایی مطرح شد. مسوولان افزایش تعداد اعدام ها را به قاچاق مواد مخدر نسبت می دهند و می گویند همه تشریفات و مقررات قانونی در پرونده های مربوط به مواد مخدر کامل است. قوه قضاییه همچنین به نظر می رسد در حال گسترش شمول اعدام ها برای گنجانیدن پرونده های مربوط به اختلاس مالی در آن است. در ۲۰ ژوئیه از قول سخنگوی قوه قضایی گفته شد به ۴ نفر از ۳۹ شخص محکوم شده در پرونده فساد مالی ۲/۶ میلیارد دلاری مجازات اعدام داده شده؛ دیگران محکومیت های زندان از جمله زندان ابد دریافت کرده اند.^۲

گزارشگری ویژه اعدام های غیرقانونی، شتابزده یا خودسرانه در طول مدت تهیه گزارش، پس از محاکماتی که در جریان آنها تضمین های اجرای درست قانون به درستی اجرا نشده بود، با انجام مکاتباتی درباره حکم موجود مجازات مرگ برای جرایم محاربه، مفسد فی الارض، ارتداد و پرونده های مربوط به مواد مخدر ابراز نگرانی کرد. گزارشگر ویژه اعدام های غیرقانونی، شتابزده یا خودسرانه، گزارشگر ویژه استقلال قضات و وکلای مدافع، کارشناس مستقل مسایل اقلیت در ۱۵ نوامبر ۲۰۱۱ توجه مسوولان را به اعدام قریب الوقوع آقای زانیار مرادی و آقای لقمان مرادی، فعالان کرد، که هردو به اتهام محاربه و مفسد فی الارض در دسامبر ۲۰۱۰ به اعدام در ملاعام محکوم شده بودند، جلب کردند. دادگاه عالی ظاهرا در اکتبر ۲۰۱۱ این احکام را تایید کرد. ادعا شده این دو پس از ۲۵ روز شکنجه مجبور به اعتراف شدند. مسوولان ایرانی در نامه ای به تاریخ ۱۱ ژوئن ۲۰۱۲ مجازات مرگ این دو را تایید کردند و گفتند حکم برای فرجام خواهی گشوده است.

۱۰- اجرای فراوان اعدام ها در ملاعام، با افزایش در ۲۰۱۲، باعث نگرانی مستمر است. حداقل ۴۰ مورد اعدام علنی را مسوولان در ۲۰۱۱ گزارش کردند و بیش از ۳۰ مورد نیز در نیمه اول ۲۰۱۲ به ثبت رسید. طبق گزارش ها اکثر این اعدام ها با حضور انبوه جمعیت، از جمله افراد صغیر، انجام شدند.

ج- اعدام خلافکاران نوجوان

۱۱- تلاش هایی برای محدود کردن تدریجی اعدام خلافکاران نوجوان به عمل آمده است. قانون مجازات عمومی اسلامی تجدید نظر شده، که هنوز به تصویب نرسیده، به اعدام نوجوانان خاتمه نمی دهد اما تدابیری جدید برای مجازات مرگ نوجوانان وضع می کند. این قانون مجازات اعدام اشخاص زیر ۱۸ سال را متهم به بعضی جرایم، مانند قاچاق مواد مخدر را لغو می کند. در موارد قتل عام با قصد قبلی، که نوجوانان ممکن است هنوز با اعدام مواجه شوند، این قانون اندیشه بلوغ فکری و توانایی استدلال را به عنوان عناصر اصلی مربوط به محاکمه آنان تحت جرایم مستوجب اعدام معرفی و انشا می کند. ماده ۹۰ قانون مجازات عمومی اسلامی تجدید نظر شده تصریح می کند نوجوانان زیر ۱۸ ساله ای که مرتکب جرایمی تحت طبقه بندی های حدود و قصاص می شوند اگر دادگاه با استناد به مدارک پزشکی قانونی تصمیم بگیرد که متهم بلوغ فکری و توانایی استدلال کافی نداشت، به مرگ محکوم نشوند. اما این قانون مساله سن مسوولیت کیفری کودکان را مطرح و زیاد نمی کند. آخرین اعدام گزارش شده یک نوجوان در سپتامبر ۲۰۱۱ بود که علیرضا ملا سلطانی ۱۷ ساله در ملاعام به دار آویخته شد.

۱۲- به علاوه در مقوله مجازات های اختیاری discretionary penalties (تعذیر)، کیفربندی را لغو و مجازات های جایگزین شامل خدمات اجتماعی را معرفی می کند و به این ترتیب محرومیت کودکان را از آزادی ایشان به حداقل می رساند؛ در تعیین مجازات سن و شدت جرم را به حساب می آورد؛ و قضات را مخیر

^۲ نگاه کنید به / www.prsstv.com/detail/2012/07/30/253514/ :. ایران ۴ نفر را در تقلب بانکی به مرگ محکوم کرد.

می سازد پیشرفت در توانبخشی خلافکاران کودک را ارزیابی و سرانجام، مجازات را، به ویژه در زمینه محرومیت از آزادی، متوقف سازد. علاوه بر این، قانون تجدید نظر شده آیین دادرسی کیفری، که هنوز به تصویب نرسیده، دارای موادی است که از حقوق کودکان حمایت می کند. این قانون تاسیس دادگاه های نوجوانان را نیز پیش بینی کرده که به تمامی جرایم ارتكابی کودکان و افراد کمتر از ۱۸ سال رسیدگی خواهند کرد.

۱۳- مسوولان در جریان سفر هیاتی از دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد OHCHR به تهران در دسامبر ۲۰۱۱ به هیات اطلاع دادند تعداد اعدام های نوجوانان به شدت کاهش یافته و به خلاف های ارتكابی افراد زیر ۱۸ ساله در دادگاه های کودکان رسیدگی می شود که تلاش می شود مجازات های سبک تری اعمال کنند. مسوولان فوق گفتند در موارد و پرونده های قصاص نیز، که براساس قوانین ایران به عنوان حق خصوصی خانواده قربانی به حساب می آید، و قوه قضاییه نمی تواند آن را نادیده بگیرد، کمیسیون آشتی قوه قضاییه تلاش هایی گسترده به عمل می آورد تا خانواده های قربانی و مجرم را تشویق کند در مورد دیه (پول خون) به توافق برسند. آنان همچنین به هیات فوق اطلاع دادند که سیاست دولت تشویق وراثت به چشم پوشی از حق قصاص است، و این که هر سال اعتبارات ویژه ای از طرف وزارت دادگستری برای کمک به محکومان پرداخت حق دیه اخصاص داده می شود.

د- حقوق زنان

۱۴- علاوه بر دستیابی به موفقیت هایی در آموزش و بهداشت زنان، اتخاذ تدابیری برای بهبود مشارکت زنان در تصمیم گیری و مشارکت سیاسی زنان گزارش داده شده است. در حال حاضر چهار وزیر کابینه و تعدادی از معاونان وزرا زن هستند و یکی از پست های سازمانی در هر وزارتخانه ای به یک مشاور در امور زنان و خانواده اختصاص داده شده است.^۲ تعداد زنان عضو شوراهای اسلامی در نواحی روستایی و استانی در انتخابات دوره سوم ۸/۴۴ درصد افزایش یافت. گزارش ها حاکی است تعداد زنان در پست های مدیریتی در وزارت آموزش از ۴۵ مورد در ۲۰۰۵ به ۴۸۲ مورد در ۲۰۱۱ افزایش یافت. در سال تحصیلی گذشته ۳۹۰ هزار و ۳۰۶ دختر در آموزش عالی پذیرفته شدند که افزایشی ۱۹۲/۹۶ درصدی در دهه است. در مقابل این موفقیت ها تعداد نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی همچنان اندک است.^۴ زنان با محدودیت هایی در انتصاب خود به بعضی پست های تصمیم گیری مواجه اند. هیچ زنی نمی تواند به ریاست جمهوری کشور برسد و هیچ زنی تا کنون به شورای نگهبان یا شورای مصلحت نظام راه نیافته است.^۵ زنان می توانند به عنوان قاضی مشورتی کارکنند اما نمی توانند ریاست دادگاهی را عهده دار شوند.

۱۵- سرشماری ملی ۲۰۱۱ نشان داد نرخ مشارکت اقتصادی کلی زنان ۱۲/۶ درصد است که در مقایسه با ۲۰۰۵ سه درصد کاهش یافته است. زنان فقط ۱۳ درصد از نیروی کار دستمزد بگیر را تشکیل می دهند. این امر با فراوانی آگهی های تبعیض آمیز اشتغال که دنبال فقط متقاضیان مرد یا زن هستند همراه است. چنین سازوکارهایی تبعیض آمیز به نظر می آیند و می توانند بر مبنای فرضیات کلیشه ای استوار باشند که فقط بعضی از مشاغل را مناسب زنان می دانند.

مسوولان در جهت جداسازی فراگیر جنسیتی در دانشگاه ها و دیگر نهادهای آموزش عالی فعالیت کرده اند. وزیر علوم، تحقیقات و فن آوری در سپتامبر ۲۰۱۱ طرح فراگیر جداسازی جنسیتی را بر مبنای تصمیم شورای عالی انقلاب فرهنگی اعلام کرد. این طرح از حمایت روحانیان برخوردار بوده که برای جداسازی کامل جنسیتی در اماکن عمومی فشار می آورده اند. چند دانشگاه از سپتامبر ۲۰۱۱ اجازه یافته اند جداسازی جنسیتی را به اجرا در آورند. مسوولان همچنین زنان دانشجو را ترغیب می کنند در شهرهای محل اقامت خود ادامه تحصیل دهند و زنانی را که خواهان ادامه تحصیل در شهرهای دیگر هستند موظف می سازند از پدر یا همسر خود اجازه بگیرند. نظام سهمیه بندی در دانشگاه ها دسترسی زنان را به آموزش عالی محدودتر می کند. راهنمای امتحانات ورودی دانشگاه ها (۲۰۱۱-۲۰۱۲) برای پذیرش زنان و مردان در بعضی از دانشگاه های مهندسی دولتی برای سال تحصیلی جاری سهمیه در نظر گرفته است. بر مبنای محدودیت های فوق برآورد شد کمتر از ۳۲ درصد دانشجویان پذیرفته شده زن بودند. در

^۲ نگاه کنید به www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw56/general-discussions/member-states/Iran.pdf.

^۴ در انتخابات مجلس شورا در مارس ۲۰۱۲ از ۲۹۰ عضو منتخب فقط ۹ نفر زن بودند.

^۵ شورای مصلحت نظام نهادی نیرومند است که به عنوان مجموعه ای مشورتی برای رهبر خدمت می کند و دارای حق قضاوت نهایی در اختلافات مربوط به قانونگذاری بین پارلمان و شورای نگهبان است.

2007-2008 این رقم ۴۵ درصد بود. این تدابیر توانایی زنان را برای اعمال دسترسی برابر و آزادانه خود به تحصیلات عالی محدود می کند.

۱۸- براساس گزارش های موثق گوناگون فعالان زن همچنان با ارباب و زندان مواجه اند. گروهی از فعالان زن ایرانی ازبیم خشم مسوولان ایرانی از شرکت در پنجاه و ششمین اجلاس کمیسیون وضعیت زنان در نیویورک (فوریه- مارس ۲۰۱۲) منصرف شدند.^۶ تعدادی از فعالان زن بر ای حضور خود در پنجاه و پنجمین اجلاس این کمیسیون در ۲۰۱۱ دستگیر و به اتهام های مربوط به امنیت ملی متهم شدند، از جمله مریم بحرمن، فعال حقوق زنان ایرانی، و عضو "مبارزه یک میلیون امضا"، که ۱۱ می ۲۰۱۱ دستگیر و به ارتکاب خلاف های امنیت ملی متهم شد. او در حال حاضر در انتظار تشکیل دادگاه است. فرانک فرید، فعال دیگر حقوق زنان که وی نیز در سپتامبر ۲۰۱۱ دستگیر شد با اتهامات مشابه مواجه است. مسوولان می گویند فعالان زن مرتبط با "مبارزه یک میلیون امضا" در فعالیت های غیرقانونی دست دارند چون اجازه قانونی نگرفتند در حالی که مطابق قانون برای "فعالیت های احزاب و جوامع سیاسی، انجمن های حرفه ای و سیاسی و انجمن های اقلیت های مذهبی شناخته شده و اسلامی" باید قبلا اجازه گرفت.

۱۹- طرح قانونی حمایت از خانواده که در ۲۰۰۷ به مجلس داده شد منتظر تصویب نهایی است. بعضی از مفاد جنجالی این طرح درباره مالیات جهیزیه، ازدواج زن ایرانی با مردی غیرایرانی و ازدواج های موقتی، که تاثیر اجتماعی- اقتصادی چشمگیری بر زندگی زنان خواهند داشت، ظاهرا اصلاح شدند. نگرانی باقی است که این طرح مانع پیشرفت زنان شود. برای مثال ثبت ازدواج های موقت را فقط در مواردی اجباری می سازد که حاملگی در میان باشد؛ طرفین مشخصا ثبت را درخواست کرده باشند؛ یا ثبت شرطی از ازدواج باشد. عدم اجبار به ثبت ازدواج موقت عقبگردی عمده برای ترویج برابری جنسیتی خواهد بود و حقوق نکاحی و زناشویی زنان را تضعیف می کند.

ه- حقوق اقلیت ها

۲۰- جامعه بین المللی همچنان نسبت به تبعیض بسیار جدی علیه اقلیت های قومی و دینی در قانون و در عمل، به ویژه جامعه بهایی ابراز نگرانی می کند. گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران درباره آزار و اذیت فراگیر و حساب شده اعضای جامعه بهایی، از جمله فشار شدید اجتماعی- اقتصادی و توقیف ها و بازداشت ها هشدار داد. وی همچنین بردباری دولت را نسبت به تلاش گسترده برای بدنام کردن و برانگیختن تبعیض و نفرت علیه بهاییان نکوهش کرد. وی گفت ۴۷۴ بهایی از ۲۰۰۴ دستگیر شده اند که ۹۷ نفر از آنان در حال حاضر زندانی هستند. (نگاه کنید به A/HRC/19/66). مسوولان می گویند اگرچه بهایی گری به عنوان دینی رسمی شناخته نشده، پیروان آن از حقوق اجتماعی، مدنی و شهروندی برابر برخوردارند. دولت می گوید آنان آزادند به خارج سفر کنند، از حقوق بانکداری برخوردار باشند و به نهادهای آموزش عالی دسترسی برابر داشته باشند. دولت اظهار می دارد جامعه بهایی با ابزارهای غیرعادی عضو می گیرد یا علیه امنیت ملی اقدام کرده است. تعدادی از سازمان های^۷ حقوق بشر در ۳۱ می ۲۰۱۲ در اعلامیه ای مشترک درباره محرومیت و تبعیض فراگیر علیه بهاییان در موسسات آموزش عالی ابراز نگرانی کردند و گفتند غالبا از ادامه تحصیلات عالی اعضای جامعه بهایی پیشگیری می شود که این کار نقض میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که حق همگان را نسبت به آموزش به رسمیت می شناسد و تصریح می کند که آموزش عالی باید بر مبنای ظرفیت به گونه ای برابر در دسترس عموم باشد. طبق گزارش ها صدها بهایی از ورود به دانشگاه های عمومی و خصوصی برای تحصیل منع شده اند.

۲۱- گزارش ها حاکی است دیگر گروه های اقلیت نیز در معرض طیفی از موارد نقض حقوق بشر قرار دارند و با محدودیت های شدید برای دین و عقیده خود مواجه هستند. اعضای جامعه های عرب اهوازی، بلوچ و کرد با تبعیض های گوناگون مواجه اند و به آزادی ها و حقوق قانونی آنان غالبا تجاوز می شود. اعضای این جوامع بارها بازداشت و به محکومیت های نسبتا سنگین از جمله مرگ محکوم شده اند. مسوولان در ۱۹ ژوئن ۲۰۱۲ ظاهرا حداقل چهار عضو جامعه اهوازی را که در آوریل ۲۰۱۱ در جریان اعتراضی در خوزستان دستگیر شده بودند اعدام کردند. این چهار مرد به علت مجاریه و مفسدگی الارض بودن متهم و پس از محاکمه ای ظاهرا ناعادلانه به مرگ محکوم شدند. شیخ حسن امینی، عالم برجسته اهل سنت را دادگاه ویژه روحانیت همدان در ۶ مارس ۲۰۱۲ احضار کرد. او برای انتقاد از

^۶ نگاه کنید به: www.awid.org/eng/Library/Oral-Statement-on-The-Right-to-Participate-in-the-CSW-the-Case-of-Iran#.T47T33T-pdo.email

^۷ www.amnesty.org/en/library/info/MDE13/033/2012/en.

دولت به علت بازداشت عالمان سنت و ممنوعیت ساختن مساجد اهل سنت در تهران ظاهراً به تبلیغ علیه نظام متهم شده است.^۸ محدودیت‌ها برای ساختن مساجد و عبادتگاه‌ها و نمازخانه‌های جماعت (به ویژه در عید فطر و جمعه‌ها) از مسایلی است که روحانیان اهل سنت از مدت‌ها قبل مطرح می‌کرده‌اند.^۹ در ۱۴ می طبق گزارش‌ها هنگامی که نیروهای امنیتی روی ساکنان راسک- که به دستگیری حداقل ۱۵ عالم سنی در رابطه با قتل ۲۱ زانویه مولوی جنگی زهی امام جمعه راسک اعتراض می‌کردند- آتش گشودند یک نفر کشته و چند نفر مجروح شدند.^{۱۰}

۲۲- دبیرکل می‌پذیرد جمهوری اسلامی ایران سخاوتمندانه میزبان یکی از بزرگ‌ترین و ماندگارترین جمعیت‌های پناهنده در جهان به ویژه از کشورهای همسایه افغانستان و عراق است؛ آنگونه که دفتر امور بیگانگان و اتباع خارجی در ژوئیه ۲۰۱۱ ثبت کرده بود یک میلیون و ۱۹ هزار و ۷۰۰ نفر از افغانستان و ۴۱ هزار و ۸۰۰ پناهنده از عراق. کاهش چشمگیری در بازگشت داوطلبانه افغان‌ها وجود داشت به گونه‌ای که بین زانویه و ژوئن ۲۰۱۰ فقط ۳۵۲۰ پناهنده ثبت شده افغانی بازگشتند اما در ۲۰۱۱ تعداد مردم مشتاق به بازگشت افزایش یافت.

۲۳- جمهوری اسلامی ایران بعضی تدابیر مساعد برای بهبود وضعیت پناهندگان افغان درپیش گرفته است. دولت از ۲۰۰۸ برای پناهندگان ثبت شده واجد شرایط افغانی جواز کار موقت صادر کرده است. دولت در جریان ثبت نام پناهندگان در ژوئن ۲۰۱۱ پناهندگان ثبت شده آسیب‌پذیری را شناسایی کرد که واجد شرایط معافیت از پرداخت مالیات‌های شهری و شهریه مدرسه بودند.^{۱۱}

۲۴- در این زمینه دبیرکل از گزارش‌ها دایر بر این که وزارت آموزش اخیراً تحصیل ملیت‌های خارجی از جمله افغان‌ها را در ۲۰ رشته شامل فیزیک اتمی، مهندسی هسته‌ای، مهندسی هوا فضا، مهندسی شیمیایی و علوم نظامی... ممنوع کرد، متأسف است. فرزندان زاده والدین پناهنده ثبت شده نیز همچنان از دریافت گواهی تولد محرومند. علاوه براین، مسوولان برای آزادی نقل و انتقال خارجیان، از جمله پناهندگان افغانی، که قبلاً از رفتن آنان به پارک‌های عمومی^{۱۲} جلوگیری می‌شد و اخیراً اقامت در چند ناحیه برای آنان ممنوع شده، محدودیت‌هایی وضع کردند. مسوولان در استان فارس محدودیت‌هایی برای فروش محصولات غذایی و پوشاک و ارائه خدمات عمومی و

بهداشتی به خارجیان فاقد مدرک به وجود آوردند. به ناوایی‌ها، خواربار فروشی‌ها و مراکز پزشکی هشدار داده شد به شدت از مقررات پیروی کنند و هرگونه تخطی می‌تواند به بستن کسب و کار آنها منجر شود.^{۱۳} به صاحب کارها نیز درمورد استخدام خارجیان فاقد مدرک هشدار داده شد.

۲۵- تورم فزاینده و حذف یارانه‌ها روی وضعیت مالی از قبل دشوار پناهندگان، که برای تامین هزینه‌های موادخوراکی و دارویی مشکل دارند اثر گذاشته است. طرح دولت برای صدور کمک‌های نقدی به جای یارانه برای هزینه‌های گاز و آب و برق و کالاهای اساسی شامل حال پناهندگان نشده است. این وضع باعث مراجعه تعداد زیادی از پناهندگان آسیب‌پذیر برای دریافت کمک به دفتر کمیساری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان شده است

و- آزادی‌گردهمایی‌ها و اجتماعات مسالمت‌آمیز و آزادی عقیده و بیان

۲۶- به دنبال برگزاری دور اول و دوم انتخابات، که در آن ۲۹۰ نماینده از جمله ۹ زن انتخاب شدند، نهمین دوره مجلس شورای اسلامی روز ۲۷ می ۲۰۱۲ سوگند یاد کرد. در دور نخست که ۲ مارس برگزار شد ۲۲۵ نامزد به مجلس راه یافتند. در مجموع ۵۳۹۵ نفر از جمله ۴۲۸ زن به عنوان نامزد ثبت نام کرده بودند که صلاحیت ۳۴۶۷ نفر از آنان تایید شد. دوره دوم انتخابات برای ۶۵ کرسی دیگر در ۳۳ حوزه انتخابیه در سراسر کشور در ۴ می برگزار شد. طبق برآورد مسوولان تعداد رای دهندگان نسبت به انتخابات دوره قبل مجلس ۱۰ درصد افزایش یافت.

^۸ www.sunnionline.us/english/index.php?option=com_content&view=article&id=3381.

^۹ http://english.sunnionline.us/english/index.php?option=com_content&view=article&id=3276.

^{۱۰} www.presstv.ir/detail/242164.html.

^{۱۱} www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e486f96&submit=go.

^{۱۲} مسوولان اصفهان در مارس ۲۰۱۲ ورود افغان‌ها را به پارک کوهستانی صفا برای شرکت در جشن‌های شروع سال نو ممنوع و ادعا کردند هدف از ممنوعیت حفظ رفاه و امنیت شهروندان ایرانی و خانواده‌های ایشان است.

^{۱۳} مسوولان می‌گویند هدف از تحمیل چنین ممنوعیت‌هایی محدود کردن شیوع بیماری‌های مسری است.

۲۷- درباره کنترل سوابق و فعالیت های نامزدها به وسیله شورای نگهبان، که فرایند کنترلی آن بر مبنای معیارهای محدود کننده قانون استوار است و منجر به حذف تعداد زیادی از نامزدها، از جمله نمایندگان دوره جاری مجلس شد، همچنان نگرانی های شدید وجود دارد. در طول فرایند کنترل بی نظمی هایی آشکار بود؛ شورای نگهبان صلاحیت تعدادی از نمایندگان دوره جاری مجلس را برای سووال از رییس جمهوری رد کرد و صلاحیت آنان را فقط چند روز مانده به انتخابات تأیید کرد و به این ترتیب عملاً مبارزات انتخاباتی آنان را فلج کرد. کمیته حقوق بشر در بررسی سومین گزارش ادواری جمهوری اسلامی ایران درباره سازوکار ثبت نام در مبارزات انتخاباتی و حق شورای نگهبان برای رد صلاحیت نامزدها ابراز نگرانی کرد (نگاه کنید به پاراگراف CCPR/C/IRN/CO/329). درباره مداخله سپاه پاسداران در انتخابات نیز ابراز نگرانی شد. علی مطهری نماینده محافظه کار پارلمان که در دور دوم انتخاب شد سپاه پاسداران را به دخالت مستقیم در انتخابات، با تأثیر بر برای دهندگان به نفع نامزدهای مورد نظر خود در حوزه های مختلف رای گیری، متهم کرد.

۲۸- به علاوه، بازداشت خانگی مداوم و طولانی، از فوریه ۲۰۱۱، دو رهبر مخالف اصلی، میرحسین موسوی و مهدی کروبی، لغو جواز احزاب سیاسی اصلاح طلب^{۱۴} پیش از انتخابات، و ندادن اجازه برگزاری اجتماعات به گروه های مخالف تأثیری نامساعد بر فعالیت های سیاسی داشت. گزارشگر ویژه حقوق آزادی گردهمایی ها و اجتماعات مسالمت آمیز درباره اجتماعات مسالمت آمیز در جمهوری اسلامی ایران، که با اجازه تشکیل آنها داده نمی شود یا اینگونه اجتماعات را با خشونت از هم می پاشند، ابراز نگرانی کرد (نگاه کنید به A/HRC/20/27).

۲۹- کمیته حقوق بشر درباره محدودیت های تحمیلی به آزادی عقیده و بیان ابراز نگرانی کرد. این کمیته اعلام کرد روزنامه ها و مجلات بسیاری، و انجمن روزنامه نگاران، از ۲۰۰۸ بسته شده و بسیاری از روزنامه نگاران، سردبیران روزنامه ها، فیلم سازان و کارکنان رسانه ها از زمان انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۰۹ بازداشت و زندانی شده اند (نگاه کنید به پاراگراف ۲۷، CCPR/C/IRN/CO/3). روزنامه نگاران و کارکنان رسانه ها برای اعمال حق خود در زمینه آزادی بیان و عقیده، ترویج دموکراسی و انعکاس موارد نقض حقوق بشر همچنان در معرض توقیف، بازداشت و بازجویی قرار دارند. حداقل ۴۰ روزنامه نگار از دسامبر ۲۰۱۱ زندانی شده و و چند نفر دیگر در معرض بازداشت قرار دارند.^{۱۵} حتی روزنامه نگاران فعال در زمینه مسایل محیط زیست به اتهاماتی مانند جاسوسی با بازداشت خودسرانه مواجه شدند (نگاه کنید به A/HRC/19/55).

۳۰- گزارشگر ویژه ترویج و حمایت از آزادی عقیده و بیان در گزارشی به شورای حقوق بشر با اشاره به این که ۱۳ وبلاگ نویس به اتهامات مربوط به مطالب وبلاگ خود زندانی شده اند، تأکید کرد زندانی کردن بلاگرها نمونه ای آشکار از جرم به شمار آوردن آزادی بیان مشروع است (به پاراگراف ۲۵، A/HRC/17/27 نگاه کنید). چند مأموریت دار رویه های ویژه ۱۶ در ۱۶ فوریه ۲۰۱۲ در اعلامیه ای مشترک درباره دستگیری حداقل ۱۶ روزنامه نگار و وبلاگ نویس، بیشتر آنان از روزنامه های اصلاح طلب یا وب سایت های منتقد سیاست های دولت در فاصله ۲۸ دسامبر ۲۰۱۱ تا ژانویه ۲۰۱۲ دستگیر شدند. برای مثال در می ۲۰۱۲ محمود شکرآبی، کاریکاتوربست ایرانی، به جرم کشیدن کاریکاتور یک نماینده مجلس به ۲۵ ضربه شلاق محکوم شد. در ۲۵ فوریه گروهی از روزنامه نگاران ایرانی در نامه ای به رییس دادگاه ویژه روحانیت خواستار آزادی محمد ساعدذاکری یکی از مدیران یک موسسه انتشاراتی در جمهوری اسلامی ایران شدند. به گفته این روزنامه نگاران آقای ذاکری حوالی ۲۰ فوریه به دستور دادگاه ویژه روحانیت به دلیل انتقاد از عملکرد یک مقام عالی رتبه بازداشت شده بود. مسوولان می گویند قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آزادی بیان و اجتماعات را تضمین می کند و مطبوعات در درج مطالب آزاد هستند به استثنای مطالب مخل اصول اسلامی و حقوق مردم (حق الناس).

۳۱- مسوولان در مارس ۲۰۱۲ مجوز فعالیت های مطبوعاتی خبرگزاری رویترز در جمهوری اسلامی ایران را برای گزارش نادرست هنرهای رزمی زنان لغو کردند. گزارشی با عنوان "هزاران زن نینجا به عنوان تروریست های ایران آموزش می بینند" در فوریه ۲۰۱۲ منتشر شد که واکنش شدید مسوولان ایران را به دنبال داشت. با وجود این واقعیت

^{۱۴} جواز فعالیت جبهه مشارکت ایران اسلامی، مجاهدین انقلاب اسلامی و نهضت آزادی، سه حزب سیاسی اصلاح طلب، در نوامبر ۲۰۱۱ لغو و از شرکت و دادن فهرست در انتخابات ۲ مارس ۲۰۱۲ منع شدند.

^{۱۵} نگاه کنید به <http://cpj.org/reports/2011/12/journalist-imprisonments-jump-worldwide-and-iran-i.php>

^{۱۶} رییس - گزارشگران گروه کاری بازداشت خودسرانه و گروه کاری ناپدید شدن اجباری یا غیرداوطلبانه و گزارشگران ویژه ترویج و حمایت از حق آزادی عقیده و بیان، وضعیت مدافعان حقوق بشر و وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران.

که رویتر به اشتباه خود اعتراف و گزارش خود را در همان روز اصلاح کرده بود ایران از آن شکایت کرد.^{۱۷} مسوولان مجوز انتشارات چشمه را نیز برای اهانت به ارزش های اسلامی لغو و حضور آن را در بیست و پنجمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران ممنوع کردند.^{۱۸} نگرانی هایی نیز درباره مجموعه محدودیت های تحمیل شده به فعالیت های انتشاراتی وجود دارد از جمله لغو جواز کار سازمان های انتشار کتاب و جلوگیری از شرکت آنها در نمایشگاه کتاب. از جمله انتشاراتی های ممنوع شده: چشمه، آهنگ دیگر، امیدفردا، کویر، تیمورزاده، دفترشعر جوان، بوتیمار و انتشاراتی های اهل تسنن صدیقی و فروغ اعظم. به علاوه، به گفته بعضی از مردم، پلیس نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در ۱۰ می مانع از کار غرفه های انتشاراتی های ارس کردستان، حافظ آبرو و ایلاف شد.^{۱۹}

۳۲- فشار بر مدافعان و فعالان حقوق بشر ادامه یافت. سازوکارهای بین المللی حقوق بشر به ابراز نگرانی های شدید نسبت به توقیف و آزار مدافعان حقوق بشر برای اعمال حقوق بنیادی خود در زمینه آزادی بیان و اجتماعات، ادامه دادند. گزارشگر ویژه وضعیت مدافعان حقوق بشر درباره امنیت جسمی و روانی افرادی که حقوق خود را درباره اجتماعات و گردهمایی های مسالمت آمیز از جمله توقیف سازمان یافته مدافعان حقوق بشر، به ویژه وکلای مدافع، روزنامه نگاران، فعالان دانشجویی و کسانی که با تبعیض علیه زنان مبارزه می کنند و درباره محدودیت های غیرقانونی تحمیلی به حق مدافعان حقوق بشر در زمینه آزادی عقیده و بیان اعمال می کنند به شدت ابراز نگرانی کردند. (نگاه کنید به A/HRC/19/55/Add.2 and A/HRC/20/27/Add.3). گزارشگر ویژه درباره ادعاهای کاربرد گسترده شکنجه و بدرفتاری علیه مدافعان حقوق بشر در زمان بازداشت، بازداشت در محل های ناشناس و بازداشت ممنوع الملاقات نیز ابراز نگرانی کرد. تعدادی از گزارشگران ویژه^{۲۰} در ۴ می بازداشت ها و محکومیت های سنگین مدافعان حقوق بشر را علنا محکوم کردند.

۳۳- خانم نرگس محمدیان، معاون سابق رییس مرکز مدافعان حقوق بشر، که به وسیله شیرین عبادی برنده جایزه نوبل تاسیس شد، ۲۱ آوریل باردیگر دستگیر شد تا دوره زندان شش ساله صادره دادگاه استیناف را به اتهام "تجمع و تبانی علیه امنیت ملی، عضویت در مرکز مدافعان حقوق بشر و تبلیغات علیه نظام" از سر بگیرد. او نخستین بار در ۱۰ ژوئن ۲۰۱۰ در خانه اش در تهران دستگیر و به ۱۱ سال زندان محکوم شد که در دادگاه استیناف به ۶ سال کاهش یافت. به علاوه، طبق گزارش ها دادگاه استیناف اخیرا حکم ۹ سال زندان و ۱۰ سال ممنوعیت حرفه ای محمدعلی دادخواه، مدافع سرشناس دیگر حقوق بشر، و از بانیان مرکز مدافعان حقوق بشر، را تایید کرد.

او به اتهام هایی از جمله "عضویت در مرکز مدافعان حقوق بشر" و "اشاعه تبلیغات علیه نظام" در ۲۰۱۱ محکوم شد. در ۲۱ می مسوولان ایرانی زندان ۱۸ ساله آقای عبدالفتاح سلطانی، وکیل و فعال سرشناس حقوق بشر، را که ۱۰ سپتامبر ۲۰۱۱ دستگیر شده بود تایید کردند. دادگاه همچنین او را برای ۲۰ سال از فعالیت در زمینه حقوق محروم کرد. دادگاه انقلاب تهران در ۸ ژانویه آقای سلطانی را برای ایجاد و اداره انجمنی که امنیت ملی را به خطر می انداخت، تبلیغات علیه نظام، اجتماع غیرقانونی و توطئه به قصد اخلال در امنیت عمومی، و کسب ثروت از طرق غیر قانونی مجرم شناخت. طبق گزارش ها دادگاه استیناف محکومیت او را به ۱۳ سال کاهش داد.

۳۴ - نگرانی ها درباره زندانی بودن خانم نسرين ستوده مدافع سرشناس حقوق بشر و آزار و ارباب اعضای خانواده او همچنان باقی است. خانم ستوده در ۴ سپتامبر ۲۰۱۰ دستگیر و به شش سال زندان و ۱۰ سال محرومیت از حرفه خود محکوم شد. مسوولان اخیرا طبق گزارش ها آقای رضا خندان همسر خانم ستوده را که علنا برای اعاده حقوق همسرش مبارزه می کرد و دختر ۱۲ ساله آنان را از مسافرت محروم کردند. مسوولان پیشتر آقای خندان را برای بازجویی احضار و به اشاعه دروغ و اخلال در افکار عمومی متهم کرده بودند. کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد در ۲۵ ژوئن ۲۰۱۲ در نامه ای به دولت درباره، ادامه دستگیری ها، محاکمات و محکومیت های سنگین وکلای مدافع و مدافعان حقوق بشر، از جمله خانم ستوده در زمینه اتهاماتی که به نظر می رسد به حرفه آنان ارتباط دارد، ابراز نگرانی کرد. وی یادآوری کرد وکلای و فعالان حقوق بشر به جامعه دموکراتیک و هماهنگ کمک

^{۱۷} نگاه کنید به www.reuters.com/article/2012/03/29/reuters-iran-idUSL6E8ETB2S20120329

^{۱۸} بیست و پنجمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران از ۲ تا ۱۲ می ۲۰۱۲ برگزار شد.

^{۱۹} نگاه کنید به http://english.sunnionline.us/index.php?option=com_content&view=article&id=3329; http://english.sunnionline.us/index.php?option=com_content&view=article&id=3347; and www.guardian.co.uk/world/2012/may/02/tehran-international-book-fair-crackdown.

^{۲۰} گزارشگران ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران، وضعیت مدافعان حقوق بشر و استقلال قضات و وکلای؛ نگاه کنید به www.ohchr.org/EN/Countries/AsiaRegion/Pages/IRIndex.aspx.

مثبت می کنند و از دولت خواست وکلا و مدافعان حقوق بشر زندانی را همراه با همه زندانیانی که برای اعمال مسالمت آمیز حق خود در زمینه آزادی بیان، گردهمایی و اجتماعات زندانی شده اند، آزاد کند.

۲۵- دبیر کل از تصمیم مجلس جمهوری اسلامی ایران برای بررسی و اصلاح بیشتر قانون جدید پیشنهادی درباره تاسیس و نظارت سازمان های غیردولتی که نگرانی های جدی بین بسیاری از سازمان های غیردولتی ایرانی به وجود آورده بود، استقبال می کند.^{۲۱} پیشنهادی اولیه این قانون استقلال سازمان های جامعه مدنی را به گونه ای نامعقول محدود می کند و مانع از اعمال حق آزادی اجتماع و گردهمایی مسالمت آمیز طیفی گسترده از کنشگران، از جمله مدافعان حقوق بشر، فعالان حقوق زنان، معلمان و اتحادیه های صنفی و کارگری می شود.

۲۶- کارگران همچنان با محدودیت ها، دستگیری، محکومیت و زندان برای اعمال حق خود در زمینه آزادی انجمن با تشکیل اتحادیه های صنفی مستقل مواجه هستند. عدم وجود چارچوبی قانونی که کثرت گرایی و تجمع اتحادیه های صنفی و کارگری را امکان پذیر سازد و نتیجتاً ممنوعیت فعالیت های اتحادیه های کارگری، حق آزادی اجتماعات را نقض می کند. فعالیت اتحادیه های کارگری مستقل، از جمله اتحادیه کارگران شرکت اتوبوسرانی تهران و حومه، اتحادیه کارگران شرکت نیشکر هفت تپه و اتحادیه معلمان ممنوع و رهبران آنها در معرض مجازات قرار دارند. رییس آقاي منصور اصانلو رییس اتحادیه کارگران شرکت اتوبوسرانی تهران و حومه، همراه با رهبران اتحادیه کارگران شرکت نیشکر هفت تپه برای اعمال حق خود برای اعتصاب بارها بازداشت شدند.^{۲۲} آقای رضا شهبانی خزانه دار اتحادیه کارگران شرکت اتوبوسرانی تهران و حومه اخیراً به اتهام "تبلیغات علیه نظام و توطئه علیه امنیت ملی" به شش سال زندان و پنج سال ممنوعیت از پرداختن به فعالیت های اتحادیه محکوم شد. ظاهراً دادگاه استیناف تهران در ژوئیه ۲۰۱۲ این حکم را تایید کرد. آقای شهبانی از اواسط ۲۰۱۰ زندانی بوده است. طبق گزارش ها نیروهای امنیتی در ژوئن ۲۰۱۲ بیش از ۶۰ نفر را که در ششمین مجمع عمومی کمیته هماهنگی برای کمک به تشکیل سازمان های کارگری شرکت کرده بودند دستگیر کردند. طبق گزارش ها اکثر بازداشت شدگان آزاد شدند اما نه ۹ عضو کمیته هماهنگی ظاهراً همچنان بازداشت هستند. مسوولان درخواست سازمان های کارگری برای رعایت اول می به عنوان روز بین المللی کارگران را نیز رد کردند.

ز- حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۲۷- جمهوری اسلامی ایران با ۷۵ میلیون جمعیت ۲۳ کشوری با درآمد بالای متوسط است که پیشرفت قابل توجهی در زمینه توسعه انسانی داشته است. مقدار شاخص توسعه انسانی آن در ۲۰۱۱ هفتاد صدم (0.70) بود که آن را در گروه توسعه انسانی زیاد - بالا high قرار می دهد. این یک افزایش از مقدار شاخص توسعه انسانی 0.493 در ۱۹۸۵ و مجموع افزایش ۴۲ درصد یا میانگین افزایش سالانه حدود 1.4 را نشان می دهد.^{۲۳} جمهوری اسلامی ایران همچنین در مسیر دستیابی به بیشتر آرمان های توسعه هزاره به ویژه هدف های ۱ (کاهش فقر شدید)، ۲ (دستیابی به آموزش همگانی)، ۴ (کاهش مرگ و میر کودکان به نصف) و ۵ (کاهش مرگ و میر مادران تا سه چهارم) قرار دارد.

۲۸- جمهوری اسلامی ایران در زمینه بهداشت و آموزش نتایجی با پیشرفت فراوان نشان (showed) داده داست. دسترسی به مراقبت بهداشتی، از جمله بهداشت باروری، با افزایش انتظار زندگی در زمان تولد برای مردان و زنان،

^{۲۱} نگاه کنید به سازمان ها برای دفاع از قربانیان خشونت، خبرنامه "مدافعان" پاییز ۲۰۱۱- زمستان ۲۰۱۲.

^{۲۲} نگاه کنید به International Labour Organization (ILO) Committee on Freedom of Association, examination of Case No. 2807 (March 2012) and Case No. 2508 (May-June 2011), available from www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_176577.pdf and www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_142021.pdf respectively.

^{۲۳} دولت در ۲۵ ژوئیه ۲۰۱۲ اعلام کرد مطابق سرشماری ملی جمعیت و مسکن جمهوری اسلامی ایران، جمعیت کشور به 75,149,669 نفر رسیده که مردان 50.4 و زنان 49.6 درصد آن را تشکیل می دهند. نگاه کنید به <http://www.tehrantimes.com/politics/99936>.

^{۲۴} نگاه کنید به گزارش توسعه انسانی ۲۰۱۱ برنامه توسعه ملل متحد: قابلیت پایداری و برابری: آینده ای بهتر برای همه. در نشانی زیر

بهرتر شده است؛ مردم بیشتری به آب آشامیدنی سالم دسترسی دارند؛ مرگ و میر نوزادان از ۱۵۰ در هر 100,000 تولد زنده در ۱۹۹۰ به ۳۰ مورد در ۲۰۰۸ رسید؛^{۲۵} نسبت مرگ و میر کودکان کمتر از ۵ ساله به ۲۱ از ۱۰۰۰ مورد کاهش یافت؛ نسبت زایمان های با حضور پرسنل ماهر پزشکی به 97.3 افزایش یافت؛ و پوشش مراقبت بهداشتی اولیه در نواحی روستایی بیش از ۹۸ درصد است. نسبت با سوادی در دختران بیش از ۹۰ درصد و مجموع نسبت افراد با سواد بیش از ۷۵ درصد است، بیمه تامین اجتماعی ۳۰ میلیون نفر را تحت پوشش دارد^{۲۶} و حدود ۵۰ درصد جمعیت تحت پوشش بیمه درمانی قرار دارند.

۳۹- جمهوری اسلامی ایران در زمینه آموزش و بهداشت زنان نیز پیشرفت های قابل توجهی داشته است. نسبت باسوادان بین زنان 15-24 ساله از 96.1 per درصد در ۲۰۰۰ به ۹۹/۲ در صد در ۲۰۰۸ افزایش یافت و نسبت دختران به پسران در هر سه مقطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه از ۷۹/۲ در ۱۹۹۰ به ۹۸ درصد در ۲۰۰۷ رسید.^{۲۷} در حال حاضر بیش از نیمی از دانشجویان همه دانشگاه ها زن هستند. این پیشرفت در افزایش شاخص توسعه جنسیتی، که از 0.713 در ۲۰۰۴ به 0.770 در ۲۰۰۹ رسید، منعکس است. با این حال براساس گزارش توسعه انسانی ۲۰۱۱ برنامه توسعه ملل متحد: قابلیت پایداری و برابری: آینده ای بهتر برای همه، جمهوری اسلامی ایران در میان ۱۸۷ کشور در رتبه ۹۸ نابرابری جنسیتی قرار دارد.

۴۰- ایران در میان چنین موفقیت هایی هنوز با چالش هایی مانند بیکاری، رشد اندک بهره وری کار، نابرابری درآمد، آسیب/ ویرانی محیط زیست و آسیب پذیری در برابر تأثیرات تغییر آب و هوا مواجه است. نسبت بی کاری در ۲۰۱۰، ۱۱/۹ درصد، با نسبت های بیشتر بین جوانان (۲۲/۷٪ برای و ۳۲/۴٪ برای زنان) بود. این نسبت برای ۲۰۱۱، ۱۲/۳٪، در بعضی از گزارش ها نزدیک به ۱۵٪ با عده بسیار بیشتری نیمه بی کار بود.^{۲۸} ادامه افزایش تورم، ۲۱/۸ درصد تا آوریل ۲۰۱۲، همراه با اجرای قانون اصلاح یارانه های ۲۰۱۰،^{۲۹} نیز باعث افزایش بیکاری شد زیرا کارفرمایان نمی توانند از عهده پرداخت هزینه های آب و برق و گاز، قیمت های بیشتر مواد و هزینه های ثابت مانند باربری برآیند.^{۳۰} اگرچه دولت ادعا می کند با حذف تدریجی یارانه ها برای سوخت، برق و کالاهای اساسی و جایگزین کردن آنها با یارانه های مستقیم نقدی میلیاردی دلار^{۳۱} پس انداز کرده است، هزینه سوخت و خدمات اساسی مانند آب و برق و گاز چهار تا هفت برابر افزایش یافته است.^{۳۲}

۴۱- به علاوه، نابرابری ها بین مراکز شهری و مناطق کمتر توسعه یافته همچنان چشمگیر است. برای مثال، با وجود بهبود قابل توجه بهداشت، انتظار زندگی برای مردان و زنان در بعضی استان ها، از جمله سیستان بلوچستان، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد و لرستان، همچنان کمتر از نواحی دیگر است. شاخص فقر انسانی برای استان های تهران و اصفهان به ترتیب ۸/۲۸ و ۱۰/۹ اما در سیستان بلوچستان و کردستان ۷۶/۷ درصد در مقایسه با میانگین ملی ۹۰ درصد است. نابرابری درآمد بالای 0.4 با تفاوت های معنی دار بین استان ها، نواحی، مراکز شهری و نواحی روستایی است.^{۳۳}

۴۲- تحریم های تحمیلی به جمهوری اسلامی ایران تأثیرهای چشمگیری بر کل جمعیت، شامل افزایش تورم، افزایش قیمت مواد اولیه و هزینه های انرژی، افزایش نسبت بی کاری و کمبود کالاها و اقلام ضروری از جمله دارو شده است.^{۳۴} تعدادی از سازمان های غیردولتی و فعالان ایران درباره تأثیر روزافزون تحریم ها بر مردم ابراز نگرانی

^{۲۵} نگاه کنید به سازمان جهانی بهداشت، روندها در مرگ و میر مادران: ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰؛ برآوردهای WHO, UNICEF, UNFPA and the World Bank estimates (Geneva, WHO Press, 2012).

^{۲۶} بیشتر اینها کارگران بخش رسمی هستند که حق بیمه بهداشت آنان را کارفرمایان ایشان می پردازند.

^{۲۷} داده ها از مرکز آمار ایران

^{۲۸} نگاه کنید به <http://tehrantimes.com/economy-and-business/97791>

^{۲۹} قانون اصلاح یارانه ها که در ۲۰۱۰ در پاسخ به تحریم ها تصویب شد به دولت اجازه می دهد به خانواده های طبقه متوسط و پایین برای خنثی کردن قیمت های بیشتر کالاهای بدون یارانه کمک نقدی (۴۰ دلار در هر ماه) بپردازد.

^{۳۰} نگاه کنید به www.mehrnews.com/en/newsdetail.aspx?NewsID=1568178 and www.tehrantimes.com/politics/96518

^{۳۱} نگاه کنید به www3.mehrnews.com/en/newsdetail.aspx?NewsID=1390534

^{۳۲} www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e486f96&submit=go

^{۳۳} - بررسی های گوناگون از درآمد و هزینه های خانواده ها تفاوت های شدید نشان می دهد.

^{۳۴} www.tehrantimes.com/politics/99025.

کرده و گفته اند تورم، قیمت های کالاهای اولیه، قطع یارانه ها و تحریم ها دارند یکدیگر را تشدید می کنند و تاثیراتی فراگیر روی مردم می گذارند.

آنها برای مثال گزارش می دهند مردم به داروهای حیاتی دسترسی ندارند به علاوه، از زمان گسترش تحریم ها به معاملات بانکی بسیاری از بانک های خارجی به طور کلی معامله با ایران را متوقف و کار را برای انتقال اعتبارات برای ایرانیان و کسب خطوط اعتبار برای شرکت های خصوصی به حد چشمگیری دشوار کرده است.^{۳۵}

۴۳- به نظر می رسد تحریم ها بر فعالیت های انساندوستانه در کشور نیز تاثیر می گارند. حتی شرکت هایی که جوازهای لازم برای وارد کردن مواد دارویی و غذایی گرفته اند برای یافتن بانک هایی در کشورهای ثالث برای انجام معاملات با مشکل مواجه می شوند. بعضی از شرکت های دارویی^{۳۶} به علت مشکلات پرداخت صدور دارو به ایران را قطع کرده و باعث کمبود داروهای مورد استفاده در درمان بیماری های گوناگون از جمله سرطان، بیماری های قلبی و ریوی تالاسمی و ام اس شده اند.^{۳۷}

سوم- همکاری با سازوکارهای بین المللی حقوق بشر و دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد

الف- همکاری با نظام معاهده حقوق بشر سازمان ملل متحد

۴۴- جمهوری اسلامی ایران پنج معاهده اصلی حقوق بشر بین المللی^{۳۸} را تصویب و پروتکل اختیاری حقوق کودک درباره شرکت کودکان در مناقشات مسلحانه را امضا کرده است.

۴۵- کمیته حقوق بشر سومین گزارش ادواری جمهوری اسلامی ایران (CCPR/C/IRN/3)، نخستین گزارش کشور طرف که در ۱۸ سال به کمیته تحویل شده، را در ۱۷ و ۱۸ اکتبر ۲۰۱۱ بررسی کرد. کمیته در اظهار نظر پایانی خود (CCPR/C/IRN/CO/3)، از فرصت تجدید گفتگوی سازنده خود با جمهوری اسلامی ایران استقبال و به تحولات مثبت گوناگون، مانند امضای پروتکل اختیاری حقوق کودک درباره شرکت کودکان در مناقشات مسلحانه، الحاق آن به کنوانسیون حقوق معلولان و به پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در فروش کودکان، تن فروشی کودک و یورنوگرافی کودک و تصویب کنوانسیون حقوق کودک اشاره کرد. با این حال کمیته درباره عدم برابری زنان در رابطه با ازدواج، خانواده و ارث؛ و اذیت و آزار و مجازات بی رحمانه، از جمله مجازات اعدام، که اعضای جامعه زنان و مردان همجنس باز، دو جنسیتی و افراد دارای گرایش جنس مخالف با آن مواجه هستند؛ و تعداد بی نهایت زیاد و فزاینده محکومیت های مرگ؛ اعدام افراد کم سن و سال؛ استفاده گسترده از شکنجه، و رفتار بی رحمانه، غیرانسانی و تحقیرآمیز در بازداشتگاه ها؛ موارد مکرر نقض تضمین های محاکمه عادلانه؛ و تبعیض با گروه های اقلیت به شدت ابراز نگرانی کرد. کمیته جمهوری اسلامی ایران را تشویق کرد تضمین کند به همه تعهدات براساس میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به طور کامل احترام گذاشته و قوانین و روش های کار ایران با مفاد آن سازگار شود.

ب- همکاری با رویه های ویژه

۴۶- هیچ ماموریت دار رویه های ویژه ای از سال ۲۰۰۵، با وجود دعوت دایمی صادر شده برای همه ماموریت داران موضوعی در سال ۲۰۰۲، از ایران دیدن نکرده است. دولت در اصل با تعدادی از دیدارهای رویه های ویژه از جمله گروه کاری ناپدید شدن های اجباری یا غیرداوطلبانه،^{۳۹} گزارشگر ویژه اعدام های غیرقانونی، شتابزده یا خودسرانه،^{۴۰} و گزارشگر ویژه آزادی دین یا عقیده^{۴۱} موافقت کرده است. اما تا امروز این دیدارها برنامه ریزی و اجرا نشده است.

^{۳۵} نگاه کنید به <http://irdiplomacy.ir/en/news/27/bodyView/1897602/> The

^{۳۶} شرکت های امریکایی، از جمله شرکت های بزرگ داروسازی مانند Merck & Co. and American Pulp & Paper Corporation می گویند برای دریافت بهای داروها و دیگر صادرات انساندوستانه مجاز از طرف خزانه داری امریکا، مشکلاتی دارند. نگاه کنید به www.reuters.com/article/2012/03/20/us-iranusa-sanctions-idusbre82j05n20120320

^{۳۷} نگاه کنید به www.payvand.com/news/12/may/1062.html and www.reuters.com/article/2012/02/05/usiran-mood-idUSTRE8140AD20120205

^{۳۸} میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کنوانسیون حقوق کودک، کنوانسیون بین المللی حذف همه شکل های ((Firms)) تبعیض نژادی و کنوانسیون معلولان.

^{۳۹} دیدار برنامه ریزی شده برای ژوئیه ۲۰۰۴ به تعویق انداخته شد. یادآورها برای پیگیری در ۲۰۰۸، ۲۰۰۹، و ۲۰۱۰ ارسال شد.

^{۴۰} درخواست اولیه در نوامبر ۲۰۰۴ و درخواست های پیگیری در فوریه ۲۰۰۵، اکتبر ۲۰۰۵، نوامبر ۲۰۰۶، دسامبر ۲۰۰۸ و سپتامبر ۲۰۱۰ فرستاده شد.

درخواست های دیگر ماموریت داران از جمله گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران برای دیدار از این کشور بسیار زیاد است. مسوولان برنامه خود را برای دعوت از دو ماموریت دار برای دیدار در ۲۰۱۲ باردیگر برای دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد تایید کردند. اگرچه این دعوت ها هنوز انجام نشده اند.

۴۷- گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران از زمان انتصاب خود در اوگوست ۲۰۱۱ از دولت خواسته است همکاری کامل خود را گسترش دهد و اجرای ماموریت وی را میسر سازد. درخواست های او برای دیدار از ایران هنوز جواب مثبت نیافته اند. هیات های دایمی جمهوری اسلامی ایران در نیویورک و ژنو در حرکتی مثبت گزارشگر ویژه را برای دیدار پذیرفتند و به او نسبت به همکاری خود اطمینان دادند. گزارشگر ویژه نخستین گزارش خود را به شورای حقوق بشر در نوزدهمین جلسه آن (A/HRC/19/66) در ۱۲ مارس ۲۰۱۲ ارائه داد. وی در آن جلسه از بی میلی مسوولان ایران برای همکاری اساسی با سازوکارهای بین المللی حقوق بشر و به ویژه با ماموریت دار ویژه این کشور اظهار تاسف کرد. او همچنین نگرانی عمیق خود را درباره وخامت وضعیت حقوق بشر در این کشور ابراز داشت. مسوولان ایران گفتند گزارشگر ویژه ادعاهای بی اساس را تکرار کرده و جنبه های مثبت توسعه حقوق بشر را در ایران نادیده گرفته است.

۴۸- ماموریت داران رویه های ویژه ۱۷ بار در ۲۰۱۱ با جمهوری اسلامی ایران مکاتبه کردند؛ مسوولان ایران فقط به یک مورد پاسخ دادند.

ج- همکاری با دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد

۴۹- جمهوری اسلامی ایران در فوریه ۲۰۱۰ رسماً از کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد برای دیدار از ایران دعوت کرد. کمیساریای عالی دعوت را پذیرفت اما درخواست کرد برای تدارک دیدار او یک هیات در سطح کاری نخست از ایران دیدن کند. دولت بر این اساس یک هیات در سطح کاری از دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد را دعوت کرد که از ۱۹ تا ۲۲ دسامبر ۲۰۱۱ از ایران دیدن کند.

۵۰- هیات دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد با مقامات ارشد دولت، اعضای قوه

قضاییه، اعضای مجلس، مرکز جنبش عدم تعهد برای حقوق بشر و تنوع فرهنگی، گروه کشوری سازمان ملل متحد و هیات های دیپلماتیک دیدارهایی به عمل آورد. درخواست های مطرح شده از قبل و در طول جلسات برای دیدار با شخصیت های مخالف تحت بازداشت خانگی، دسترسی به دیگر زندانیان مورد نظر و دیار با طیفی از نمایندگان مستقل جامعه مدنی مودبانه رد شد. هیات درصدد برآمد موارد انفرادی مورد نظر را مطرح کند و پیشنهاد یاری فنی در رابطه با قوانین کلیدی، مانند قانون تجدید نظر شده مجازات عمومی اسلامی، قانون اصول محاکمات جزایی، قوانین مربوط به عدالت نوجوانان و قانون پیشنهادی جدید درباره تاسیس و نظارت بر سازمان های غیردولتی داد. به دنبال این گفتگوها، طرفین موافقت کردند دیدار کمیساریای عالی نیازمند تدارکات کامل تر و دسترسی به کنشگران و عوامل مختلف است.

چهارم - نتیجه گیری ها و توصیه ها

۵۱- دبیرکل از گزارش های مربوط به تعداد فزاینده اعدام ها، از جمله در ملاعام؛ ادامه قطع عضو و شلاق زدن، توقیف و بازداشت خودسرانه، محاکمات ناعادلانه، شکنجه و بدرفتاری؛ محدودیت های شدید علیه عوامل رسانه ها، مدافعان حقوق بشر، وکلای مدافع و فعالان مخالف به شدت نگران است. دبیرکل از گزارش های محدودیت های تحمیلی به غیر شهروندان به ویژه پناهندگان، در برخورداری از حقوق بشر از جمله در زمینه های آموزش و آزادی رفت و آمد متاسف است. وی باردیگر دولت را تشویق می کند به مسایل تاکید شده در گزارش حاضر و درخواست های ویژه برای اقدام، تصریح شده در قطعنامه های مجمع عمومی و توصیه های سازوکارهای گوناگون حقوق بشر، از جمله فرایند بررسی ادواری همگانی رسیدگی کند.

۵۲- دبیرکل با توجه به دستاوردهای مثبت جمهوری اسلامی ایران در بسیاری از شاخص های اقتصادی و اجتماعی، دولت را تشویق می کند به رسیدگی به نابرابری های منطقه ای در زمینه برخورداری از حقوق اقتصادی و اجتماعی، و تبعیض علیه زنان و اعضای بعضی از اقلیت ها ادامه دهد.

^{۴۱} در مورد اصل دیدارها در نوامبر ۲۰۰۳ توافق شد. چند درخواست پیگیری و یادآور پس از آن فرستاده شد.

۵۳- دبیرکل توجه و دلگرمی دارد که مسوولان بعضی گام‌های مثبت مانند تصمیم به حذف سنگسار به عنوان روشی برای اعدام و محدود کردن استفاده از مجازات اعدام برای خلافکاران نوجوان در اصلاح اخیر قانون مجازات عمومی برداشته‌اند. دبیرکل با این حال ابراز نگرانی می‌کند که قانون مجازات عمومی اسلامی جدید اعدام خلافکاران نوجوان را لغو نکرده و سن مسوولیت کیفری کودکان را افزایش نداده است. دبیرکل دولت را به شدت ترغیب می‌کند در قانون مجازات عمومی اسلامی و قوانین عدالت نوجوانان بیشتر تجدید نظر کند تا پیروی از ضابطه‌های بین‌المللی حقوق بشر را تضمین کند و به مجازات‌هایی که براساس حقوق بین‌الملل ممنوع هستند، خاتمه دهد. دبیرکل در عین حال از جمهوری اسلامی ایران می‌خواهد متوقف کردن رسمی اعدام را شروع کند.

۵۴- دبیرکل از تلاش‌های اخیر جمهوری اسلامی ایران برای دادن گزارش به مجموعه‌های معاهده حقوق بشر استقبال می‌کند. وی ایران را ترغیب می‌کند اظهارنظرهای پایانی کمیته حقوق بشر را اجرا کند. دبیرکل از دولت می‌خواهد کنوانسیون حذف همه‌شکل‌های تبعیض علیه زنان و کنوانسیون علیه شکنجه و دیگر رفتار یا مجازات بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز را امضا و تصویب کند.

۵۵- دبیرکل از قصد ابراز شده جمهوری اسلامی ایران برای دعوت از دو ماموریت دار رویه‌های ویژه برای دیداری در ۲۰۱۲ استقبال می‌کند و امیدوار است این دعوت‌ها تمدید شود. وی متأسف است که با وجود درخواست‌ها برای دیدار از ایران، گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران هنوز به این کشور پذیرفته نشده است. دبیرکل دولت را ترغیب می‌کند با دعوت از گزارشگر ویژه برای دیدار از ایران در زودترین فرصت ممکن برای اجرای ماموریت او به طور کامل همکاری کند.

۵۶- دبیرکل از همکاری دولت جمهوری اسلامی ایران با دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، از جمله از طریق دعوت دیدار در سطح کاری استقبال می‌کند. دبیرکل دولت را ترغیب می‌کند همکاری با دفتر کمیساریا و دیگر کارگزاری‌ها، برنامه‌ها و صندوق‌های سازمان ملل متحد، همچنین با جامعه مدنی را به امید افزایش و اصلاح ترویج و حمایت از حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران تقویت کند.
